

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Opole, 28 lipca 2025 r.
PS.I.431.4.5.2025.WM

**Pani
Violetta Jaskólska-Palus
Burmistrz Brzegu
ul. Robotnicza 12
49-300 Brzeg**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne jednostki

1. Nazwa jednostki kontrolowanej

Urząd Miasta w Brzegu
ul. Robotnicza 12, 49-300 Brzeg

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli

- art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428);
- art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438);
- art. 6 ust. 4 pkt 4, z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli

- 1) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹,
- 2) **okres objęty kontrolą:** od 1 stycznia 2024 r. do 19 lutego 2025 r.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa

5. Tryb kontroli: zwykły

6. Termin kontroli: 26-28 lutego 2025 r.

¹ Nazywanej dalej „ustawą”

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Wojciech Medoliński** – Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Jakub Krajewski** – Inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Pani Violetta Jaskólska-Palus, pełniąca urząd Burmistrza Brzegu od 7 maja 2024 r.

9. Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej pod nr 2/2025.

II. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Urzędu Miasta w Brzegu² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych

² Nazywanego dalej „UM w Brzegu”

środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;

- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- braku wystosowania przez UM w Brzegu wezwania dla wnioskodawców w celu uzupełnienia braków formalnych we wnioskach, zgodnie z art. 64 § 2 k.p.a.;
- adresowania do dłużników alimentacyjnych wniosków z art. 3 ust. 5 pkt 2, do wiadomości organu właściwego dłużnika;
- błędnego formułowania rozstrzygnięć decyzji administracyjnych, wydanych na podstawie art. 9 ust. 2a i 2b ustawy, co narusza art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.;
- uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów przewidzianych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- braku wskazania w treści uzasadnienia decyzji nr SPZ.8320.16.2023 z dnia 4 października 2024 r. wysokości ustawowo określonych odsetek za opóźnienie na dzień wydania decyzji;
- formułowania pouczeń decyzji administracyjnych, w których organ odstępował od uzasadnienia, w sposób niezgodny z przepisami k.p.a.
- wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie decyzji, którymi organ nie był jeszcze związany, co narusza art. 110 § 1 k.p.a.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- stanu zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokości odzyskanych środków oraz przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;

- realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

W UM w Brzegu okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 19 lutego 2025 r. wydano **175** decyzji administracyjnych ustalających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, **7** decyzji odmawiające prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz **24** decyzje orzekające o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą UM w Brzegu nie odnotował przypadku pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 7 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341).

Na dzień kontroli w UM w Brzegu nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację **17** postępowań (9,71%), zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, **6** postępowań (85,71%) zakończonych wydaniem decyzji o odmowie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz dokumentację **6** postępowań (25%) zakończonych wydaniem decyzji orzekających o nienależnie pobranych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 2) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy.

1. Prawidłowość upoważnienia pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych

Burmistrz Brzegu, w drodze zarządzeń nr 2383/2021 oraz 2384/2021 z dnia 16 listopada 2021 r., upoważnił Kierownika Biura Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta w Brzegu oraz Zastępcę Kierownika do prowadzenia postępowań administracyjnych i wydawania w imieniu Burmistrza Brzegu decyzji administracyjnych w odniesieniu do postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych.

W dniu przeprowadzenia kontroli w UM w Brzegu upoważnieniami Burmistrza Brzegu do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji, dysponowało również dwóch pracowników Biura Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miasta w Brzegu. Powyższe zostało udzielone w drodze zarządzeń Burmistrza Brzegu nr 4769/2024 oraz 4770/2024 z dnia 26 marca 2024 r.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy tj., gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał odpowiednio kwoty 1209,00 zł w odniesieniu do świadczeń ustalanych na okres świadczeniowy 2023/2024.

W przypadku **3** z postępowań poddanych kontroli doszło do sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, skutkiem czego zastosowanie miał art. 9 ust. 2a ustawy.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględnił dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa od świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w drodze decyzji administracyjnej. Decyzje poddane kontroli zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W podstawach prawnych decyzji przywołano przepisy ustawy, Kodeksu postępowania administracyjnego oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341)³.

Zastrzeżenia zespołu kontrolnego budzi kwestia rozstrzygnięć decyzji administracyjnych wydanych na podstawie art. 9 ust. 2a i 2b ustawy. Organ

³ Nazywanego dalej „rozporządzeniem”

każdorazowo w treści rozstrzygnięcia stwierdzał, że przyznaje świadczenia z funduszu alimentacyjnego „w wysokości bieżąco ustalonych alimentów”, a następnie przytaczał wysokość ustalonego świadczenia która nie odpowiadała wysokości zasądzonych alimentów, np. w odniesieniu do decyzji z dnia 7 listopada 2024 r. nr SPZ.8320.119.2024, w której organ przyznał osobie uprawnionej prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego w wysokości 436,36 zł miesięcznie, podczas gdy wysokość przyznanych alimentów wynosiła 700,00 zł miesięcznie. Należy stwierdzić, że powyższa praktyka jest błędna, ponieważ treść rozstrzygnięcia zawsze powinna zostać sformułowana w sposób precyzyjny oraz niebudzący wątpliwości dla strony. W treści rozstrzygnięcia organ winien określić jaka kwota będzie wypłacana stronie, zaś w treści uzasadnienia przytoczyć zastosowane w sprawie przepisy prawa oraz szczegółowo wyjaśnić – każdorazowo w odniesieniu do zaistniałego stanu faktycznego sprawy – jak została ustalona kwota podlegająca wypłacie.

Rozstrzygnięcie to jeden z najważniejszych elementów składowych decyzji administracyjnej, który stanowi jej istotę i wyraża rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku, w kontekście okoliczności faktycznych sprawy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego. Rozstrzygnięcie (osnowa decyzji) musi być sformułowane w taki sposób, aby nie było wątpliwości, czego ono dotyczy, jakie uprawnienia zostały przyznane stronie lub jakie obowiązki zostały na nią nałożone⁴. Jest to istotne, tym bardziej że w sytuacji, gdy występuje rozbieżność pomiędzy zawartym w decyzji rozstrzygnięciem, a jej uzasadnieniem, w każdym przypadku prymat należy przyznać treści rozstrzygnięcia⁵.

W przypadku **11** postępowań poddanych kontroli organ odstąpił od obowiązku sporządzenia uzasadnienia do wydanej decyzji, zgodnie z treścią art. 107 § 4 k.p.a.

W pozostałych przypadkach, w odniesieniu do decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ sporządzał uzasadnienia w sposób naruszający postanowienia art. 107 § 3 k.p.a., w myśl którego uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Zgodnie z treścią art. 75 § 1 k.p.a. dowodem w postępowaniu

⁴ por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 lipca 2019 r. sygn. akt I OSK 327/19

⁵ por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 lipca 2018 r. sygn. akt I OSK 873/18

administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego, wyszczególniony w art. 107 § 3 k.p.a., stanowi przejaw realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe⁶.

Zastrzeżenia zespołu kontrolnego do konstrukcji uzasadnienia odnoszą się również do decyzji UM w Brzegu z dnia 4 października 2024 r. nr SPZ.8320.16.2023 w przedmiocie stwierdzenia nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Rozstrzygnięcie decyzji zostało sformułowane w sposób prawidłowy, organ ustalił, że świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały nienależnie pobrane na rzecz małoletniego uprawnionego jak również zobowiązał stronę do ich zwrotu wraz z ustawowo określonymi odsetkami za opóźnienie. Jednakże w treści uzasadnienia nie została ustalona wysokość odsetek na dzień wydania decyzji. Konieczność ustalenia odsetek za opóźnienie w przypadku wydania decyzji o nienależnie pobranych świadczeniach wynika wprost z treści art. 23 ust. 1a ustawy, zaś ich precyzyjne określenie jest niezbędne z celu prawidłowego wykonania decyzji przez strony postępowania.

W przypadku **11** decyzji, w których organ odstąpił od sformułowania uzasadnienia zespół kontrolny stwierdził nieprawidłowość w przedmiocie konstrukcji pouczenia. UM w Brzegu, powołując się na treść art. 107 § 4 k.p.a., odstępował od uzasadniania decyzji, gdyż uwzględniały w pełni żądania strony, tj. przyznawały osobom uprawnionym prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w wysokości przewidzianej przez zapisy ustawy. Jednakże w pouczeniach wydanych decyzji administracyjnych organ wskazywał stronie na możliwość wniesienia odwołania od decyzji do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu, za pośrednictwem UM w Brzegu, w terminie 14 dni od daty doręczenia stronie decyzji. Powyższa praktyka jest błędna, bowiem zgodnie z treścią art. 127 § 1a k.p.a. decyzja wydana

⁶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 października 2021 r. sygn. akt I GSK 503/21

w pierwszej instancji, od której uzasadnienia organ odstąpił z powodu uwzględnienia w całości żądania strony, jest ostateczna. W świetle powyższego treść zawartego w decyzji administracyjnej pouczenia winna zostać zmodyfikowana zgodnie z treścią art. 107 § 1 pkt 9, tj. w przypadku decyzji, w stosunku do której może być wniesione powództwo do sądu powszechnego, sprzeciw od decyzji lub skarga do sądu administracyjnego - pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa, sprzeciwu od decyzji lub skargi oraz wysokości opłaty od powództwa lub wpisu od skargi lub sprzeciwu od decyzji, jeżeli mają one charakter stały, albo podstawie do wyliczenia opłaty lub wpisu o charakterze stosunkowym, a także możliwości ubiegania się przez stronę o zwolnienie od kosztów albo przyznanie prawa pomocy.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

W przypadku wniosków inicjujących wszczęcie postępowań zakończonych wydaniem decyzji z dnia 17 października 2024 r. nr SPZ.8320.66.2024 oraz decyzji z dnia 14 listopada 2024 r. nr SPZ.8320.161.2024 zespół kontrolny stwierdził, iż pola wyboru dotyczące informacji odnośnie utraty oraz uzysku dochodu, umieszczone w cz. I pkt 5.3 oraz 5.4 wniosku, nie zostały wypełnione przez wnioskodawców. W trakcie kontroli nie stwierdzono obecności w aktach postępowań wezwań ze

strony UM w Brzegu dla wnioskodawców, w celu usunięcia zaistniałych braków formalnych, zgodnie z treścią art. 64 § 2 k.p.a.

UM w Brzegu, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych do dnia 31 października danego roku ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1 października 2023 r. do dnia 30 września 2024 r. W pozostałych przypadkach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano na okres świadczeniowy poczynawszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy.

W 2 z poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej została dokonana przed doręczeniem stronie decyzji przyznającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Omawiana okoliczność miała miejsce w przypadku postępowań zakończonych wydaniem następujących decyzji:

- 1) decyzji z dnia 23 października 2024 r. nr SPZ.8320.148.2024 – wypłata świadczenia nastąpiła w dniu 24 października 2024 r., zaś w odniesieniu do decyzji zastosowanie miał art. 44 § 4 k.p.a. z datą doręczenia przypadającą na dzień 13 listopada 2024 r.;
- 2) decyzji z dnia 29 października 2024 r. nr SPZ.8320.106.2024 – wypłata świadczenia nastąpiła w dniu 29 października 2024 r., zaś decyzja została doręczona stronie w dniu 30 października 2024 r.

Powyższe stanowi naruszenie przepisu art. 110 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej. Zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych decyzja procesowa jako akt podjęty, a następnie uzewnętrzniony przez jego wydanie, nabiera cech decyzji

administracyjnej przez zakomunikowanie treści tego aktu stronie. Dopóki nie zostanie zakomunikowana stronie, dopóty jest aktem nie wywierającym żadnych dla strony skutków. Uzewnętrznienie decyzji w stosunku do strony stwarza nową sytuację procesową (np. możliwość wniesienia odwołania). Doręczenie lub ogłoszenie decyzji stanowi jej wprowadzenie do obrotu prawnego. Od tego dopiero momentu decyzja wiąże organ administracji publicznej i stronę⁷.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji

Według stanu na dzień 27 lutego 2025 r. Gmina Brzeg na obszarze swojego działania miała **310** dłużników alimentacyjnych. Powyższa informacja została przekazana członkom zespołu kontrolnego przez Burmistrza Brzegu w trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych w jednostce, w formie oświadczenia z dnia 27 lutego 2025 r. W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację **30** dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- **9** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Burmistrz Brzegu, zaś organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- **8** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest organ innej gminy, zaś organem właściwym wierzyciela jest Burmistrz Brzegu;
- **13** dłużników alimentacyjnych, dla których zarówno organem właściwym wierzyciela, jak i dłużnika pozostaje Burmistrz Brzegu.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, iż:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. W **9** sprawach, w których organem właściwym dłużnika był Burmistrz Brzegu oraz w **12**, w których występował jako organ właściwy wierzyciela, jak i dłużnika, dłużnik został wezwany do stawienia w UM w Brzegu w celu przeprowadzenia wywiadu

⁷ por. wyroku NSA z dnia 4.08.2022 r., sygn. akt III OSK 7246/21; wyroku NSA z dnia 12.01.2012 r., sygn. akt I OSK 1333/11; wyroku WSA w Opolu z dnia 3.09.2021 r., sygn. akt I SA/Op 125/21; wyroku WSA w Rzeszowie z dnia 20.11.2012 r., sygn. akt I SA/Rz 918/12.

alimentacyjnego. W **11** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.). Wezwanie zostało doręczone w przypadku **8** dłużników alimentacyjnych, z czego **6** stawilo się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe. W **2** przypadkach na dzień przeprowadzenia kontroli organ nie dysponował zwrotnym potwierdzeniem odbioru przesyłki poleconej z uwagi na nieodległy termin nadania;

- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika;
- 3) w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz ich efektach;
- 4) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany, oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;
- 5) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy.

Analizując dokumentację odnoszącą się do dłużników alimentacyjnych, dla których organem wierzyciela jest Burmistrz Brzegu, stwierdzono uchybienie w przypadku realizacji obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 5 pkt 2 w zw. z art. 27 ust. 7 pkt 1 ustawy. UM w Brzegu, informując dłużnika alimentacyjnego o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w treści pisma zamieszczał wniosek do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Adresatem pisma pozostawał dłużnik

alimentacyjny, zaś sam dokument był przekazywany do wiadomości organu właściwego dłużnika. Powyższe działanie UM w Brzegu jest błędne, bowiem zgodnie z treścią wyżej wskazanego przepisu organ właściwy wierzyciela występuje z wnioskiem do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego w przypadku przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Adresat pisma musi zostać precyzyjnie wskazany w celu uniknięcia potencjalnych wątpliwości w przedmiocie związania organu właściwego dłużnika treścią wniosku ze strony Burmistrza Brzegu.

Powyższe zostało stwierdzone w przypadku analizy akt o następujących sygnaturach:

- SPZ.8321.221.2024;
- SPZ.8321.101.2025;
- SPZ.8321.56.2024;
- SPZ.8321.61.2024;
- SPZ.8321.136.2024.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organ właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem z dnia 28 lutego 2025 r., które zostało złożone przez pracowników UM w Brzegu realizujących zadania z zakresu funduszu alimentacyjnego, obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, iż na dzień 31 stycznia 2025 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Brzeg wynosił **20 814 905,66 zł**. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 stycznia 2025 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **874 687,20 zł**, w tym:

- 195 194,72 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa
- 130 044,66 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy
- 549 447,82 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużników alimentacyjnych środków do Budżetu Państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużników alimentacyjnych środków

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Burmistrz Brzegu wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z treścią pisma Burmistrza Brzegu z dnia 9 kwietnia 2025 r. 40% należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, o których mowa w art. 27 ust. 4 ustawy zostało przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z podejmowaniem działań wobec dłużników alimentacyjnych, w tym m.in. wzywania dłużnika do stawiennictwa na wywiadzie alimentacyjnym, przeprowadzenia wywiadów alimentacyjnych i odbieranie oświadczeń majątkowych, aktywizacja zawodowa dłużnika wraz z zobowiązaniem do zarejestrowania się w PUP jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy, sporządzanie wniosków o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz sporządzanie i kierowanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 209 Kodeksu karnego, zatem w opinii zespołu kontrolnego wymóg zawarty w art. 27 ust. 6 ustawy został wypełniony.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia, polegające na:

- 1) braku wystosowania przez UM w Brzegu wezwania dla wnioskodawców w celu uzupełnienia braków formalnych we wnioskach, zgodnie z art. 64 § 2 k.p.a.;
- 2) adresowaniu do dłużników alimentacyjnych wniosków z art. 3 ust. 5 pkt 2, do wiadomości organu właściwego dłużnika.

2. Nieprawidłowości, polegające na:

- 1) błędnym formułowaniu rozstrzygnięć decyzji administracyjnych, wydanych na podstawie art. 9 ust. 2a i 2b ustawy, co narusza art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.;
- 2) uzasadnianiu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów przewidzianych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 3) braku wskazania w treści uzasadnienia decyzji z dnia 4 października 2024 r. nr SPZ.8320.16.2023 wysokości ustawowo określonych odsetek za opóźnienie na dzień wydania decyzji;
- 4) formułowaniu pouczeń decyzji administracyjnych, w których organ odstępował od uzasadnienia, w sposób niezgodny z przepisami k.p.a.;
- 5) wypłacie świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie decyzji, którymi organ nie był jeszcze związany, co narusza art. 110 § 1 k.p.a.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Burmistrza Brzegu nad realizowanymi zadaniami,
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego

Jednostka kontrolowana wniosła zastrzeżenia do projektu wystąpienia pokontrolnego w odniesieniu do nieprawidłowości w przedmiocie realizacji przez organ obowiązku przekazywania w prawidłowej wysokości 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków z budżetu państwa oraz 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków. W następstwie analizy wyjaśnień złożonych w powyższym zakresie przez Urząd Miasta w Brzegu podjęto decyzję o **uwzględnieniu zastrzeżeń w całości** oraz modyfikacji treści cz. II pkt 6 i 7 projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Burmistrza Brzegu nad zadaniami realizowanymi w kontrolowanym zakresie przez pracowników jednostki;
- 2) zawiadamianie wnioskodawców o konieczności uzupełnienia braków formalnych we wnioskach, zgodnie z art. 64 § 2 k.p.a.;
- 3) prawidłową realizację obowiązku informacyjnego przewidzianego w art. 3 ust. 5 pkt 2 ustawy;
- 4) formułowanie rozstrzygnięć decyzji administracyjnych w sposób zgodny z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 5) uzasadnianie decyzji administracyjnych w sposób zgodny z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 6) wskazywanie w treści uzasadnienia decyzji w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń wysokości ustawowo określonych odsetek za opóźnienie na dzień wydania decyzji;
- 7) formułowanie pouczeń decyzji administracyjnych w sposób zgodny z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 8) wypłacanie należnych stronom świadczeń z funduszu alimentacyjnego w terminach zgodnych z zasadami wynikającymi z k.p.a.

- VI.** Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie **30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu**.
- VII.** Zgodnie z treścią art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Małgorzata Krajewska
Zastępca Dyrektora
Wydział Polityki Społecznej